

تطبيق بر نامه‌های تد با اسناد راهبردی امنیت ملی آمریکا

عباسعلی منزلی^۱

تاریخ پذیرش نهایی: ۹۹/۸/۱۹

تاریخ دریافت: ۹۹/۳/۲۱

فصلنامه مطالعات راهبردی ناجا / سال پنجم / شماره هفدهم - پاییز ۱۳۹۹* ۱۷۳-۱۴۷

چکیده

تد در آمریکا با هدف فناوری، سرگرمی و نظریه‌پردازی راه‌اندازی شد و سالانه همایش‌های مختلفی با موضوع‌های فرهنگی، اجتماعی، آموزشی و پژوهشی در کشورهای هدف برگزار می‌کند که مأموریت اصلی آن، تغییر جهان (کشورهای هدف) از طریق تغییر اندیشه‌ها، نگرش‌ها، رفتار و گفتمان، با استفاده از نظریه‌های جدید و بهره‌گیری از کارگزاران داخلی خود کشورهای هدف، مخاطبان (زنان، دانش‌آموزان، دانشجویان و هنرمندان) و نیز ایجاد شبکه و شبکه‌سازی در اقصاء مختلف است؛ براین اساس، این تحقیق که با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای و با روش تحلیلی توصیفی - کاربردی صورت پذیرفته‌است، با هدف شناسایی نظریه‌های مذکور و تأثیرگذاری تدایکس بر مسئله امنیت ملی با تغییرات اجتماعی و برای پاسخ به این سؤال انجام پذیرفته‌است که «برنامه‌های به‌اصطلاح علمی و آموزشی تد و تدایکس در جهان، چه ارتباطی با سیاست‌ها و راهبرد آمریکا در راستای ایجاد تغییرات الگوی اجتماعی در کشورها دارد؟» طبق نتیجه تحقیق، فعالیت‌های تد و تدایکس‌ها در کشورهای مختلف، با اسناد راهبردی امنیت ملی آمریکا تطابق دارد و بسیاری از برنامه‌های آنها در راستای رسیدن به همان اسناد صورت می‌پذیرد؛ به‌عنوان نمونه، دریافت اطلاعات از تدایکس‌ها در دنیا و انتقال اطلاعات افراد شرکت‌کننده به سازمان تد در آمریکا، شناسایی نظریه‌ها و صاحبان آنها و پرورش مدیران برای جایگزینی یا الگوپروری، از فعالیت‌های آنها در کشورهای هدف است. بررسی مراحل تد و تطبيق آن با سیاست‌های راهبردی آمریکا، نشان از فعالیت‌های هدفمند آن بر ضد کشورهای مختلف از جمله جمهوری اسلامی ایران است؛ بنابراین، لازم است تا از طریق برنامه‌ریزی‌های هدفمند، برای پیشگیری و مدیریت اطلاعاتی موضوع‌های تدایکس، سخنرانان و مخاطبان اقدامی جدی صورت پذیرد.

واژگان کلیدی: الگوی اجتماعی، تد، تدایکس، راهبرد آمریکا، امنیت

مقدمه

تد^۱ (TED) از مخفف سه کلمه "تکنولوژی، سرگرمی و نظریه پردازی" به عنوان یک مجموعه همایش جهانی توسط بنیاد سپلینگ^۲ (سازمان غیرانتفاعی خصوصی) با شعار "ایده‌ها ارزش گسترش دارند" تشکیل شده است. تد در فوریه ۱۹۸۴ (اسفند ۱۳۶۲) به عنوان یک رویداد تکی پایه‌گذاری شد و مجموعه همایش‌های سالیانه آن نیز از سال ۱۹۹۰م. آغاز گردید. تمرکز اولیه تد روی فناوری و طراحی بود اما بعدها اهداف آن گسترش یافت و همایش‌های آن در زمینه‌های بسیاری از موضوع‌های علمی، فرهنگی، دانشگاهی و عرصه‌های اجتماعی نیز برگزار گردید (جایزه تد، ۲۰۰۵: ۱۱)

بنیانگذار تد - ریچاد سول وورمن^۳ - نویسنده، طراح گرافیک و ناشر ۹۰ کتاب در حوزه‌های مختلف و مبدع کنفرانس تد و مدیر آن بین سال‌های ۱۹۸۴ تا ۲۰۰۲م. بوده است. وی در سال ۲۰۰۲م. تد را به کریس اندرسون واگذار نمود. اندرسون متولد پاکستان بود و در کشورهای افغانستان، هند و پاکستان زندگی کرده و در مدرسه آمریکایی هیمالیا و دانشگاه آکسفورد تحصیل کرده است. وی فعالیت متعددی در عرصه نشریات داشته و بنیاد سپلینگ را با هدف یافتن راه‌های جدید برای مقابله با مسائل دشوار جهانی از طریق رسانه‌ها، فن‌آوری و کارآفرینی ایجاد کرده است (روزنبلوم و استفانی^۴، ۲۰۱۰: ۳).

کنفرانس اصلی تد هر ساله در مرکز همایش شهر ونکوور و کنفرانس دیگر تد و تداکتیو^۵ در شهرویستلر برگزار می‌شود. تا قبل از سال ۲۰۱۴م. این دو همایش به ترتیب در لانگ‌بیچ و پالم اسپرینگز در کالیفرنیا برگزار می‌شدند؛ همچنین، رویدادهای تد در سراسر آمریکای شمالی، اروپا و آسیا با پخش زنده سخنرانی‌ها برگزار می‌شود. این سخنرانی‌ها یک طیف وسیع از موضوع‌های تحقیق به صورت عملی و فرهنگی را شامل می‌شود و سخنرانان در زمان کوتاه، نظریه‌هایشان را به خلاقانه‌ترین و جذاب‌ترین شیوه ارائه می‌دهند (فصل بعدی تد، ۲۰۱۴: ۳). بیل کلینتون، جین گودال، آل‌گور، گوردون براون، بیلی گراهام، ریچارد داو کینز، بیل گیتس، بونو، لری پیچ و سرگئی برین از پایه‌گذاران گوگل و بسیاری از افراد به اصطلاح برندگان جایزه نوبل، از

1. Technology, Entertainment, Design
2. Sapling
3. Richard Saul Wurman
4. Rosenbloom & Stephanie
5. TED Active

سخنرانان قبلی تد در آمریکا بودند و مسئول کنونی تد نیز کریس اندرسون^۱ یک روزنامه‌نگار رایانه و اهل بریتانیا است.

در کنفرانس تد، نظریه‌پردازان مختلف از سراسر جهان جمع شده و در یک بازه زمانی کوتاه و محدود ۱۸ دقیقه‌ای در مورد نظریه‌های نوین خود صحبت می‌کنند. سخنرانان این همایش‌ها از زمینه یکسان و مشترکی برخوردار نمی‌باشند و از نظر تخصص یا حوزه کاری، در یک چارچوب خاص و مشخص جای نمی‌گیرند و بنابراین، در همین راستا، شاخه جدیدی به نام تدایکس^۲ راه‌اندازی شد. "ایکس" به معنای استقلال این رویداد از کنفرانس "تد" است و داوطلبان می‌بایست برای برگزاری تدایکس پس از دریافت مجوز آن و پس از تکمیل درخواست و طی مراحل آزمون و مصاحبه، مجوزی را با چارچوب و قوانین تد به اسم آن شهر و مکان از سازمان اصلی دریافت نمایند تا این رویداد را زیر نظر تد در آن محل برگزار کنند که در بسیاری از کشورهای در حال توسعه، این امکان فراهم گردیده است (گفتگوهای تد، ۲۰۱۴: ۵). بر این اساس، همایش‌های تد در سایر کشورها که تحت لیسانس سازمان مرکزی تد در آمریکا هستند، به‌عنوان تدایکس خطاب می‌شوند. کنفرانس اصلی تد در ونکوور کانادا برگزار می‌شود اما موسسه غیرانتفاعی و اداره‌های تد در نیویورک است (کنفرانس تد، ۲۰۱۱: ۳).

مسئولان تد به‌منظور افزایش تأثیرگذاری عملکرد خود، در ژوئن ۲۰۰۶م. پیشنهاد دادند که سخنرانی‌ها به‌صورت رایگان از طریق وبگاه تد پخش شود (هفرمن و ویرجینیا^۳، ۲۰۰۹: ۳). از مارس ۲۰۱۶م. بیش از ۲۴۰۰ سخنرانی از طریق همین وبسایت پخش شد و در سال ۲۰۱۱م. تصاویر ترکیبی از سخنرانی‌ها بیش از ۵۰۰ میلیون بار بازدید داشته‌است و قبل از نوامبر ۲۰۱۲م. سخنرانی‌های تد در سراسر جهان بیش از یک میلیارد بار مشاهده شده‌بود؛ با این وجود، سخنرانی‌هایی که توسط اعضای انجمن‌های علمی یا فرهنگستان‌های ادبی صورت گرفته‌بود، بیشتر از میانگین سخنرانی‌های مرتبط با هنر، صنعت و طراحی، بازدیدکننده داشته‌است (تد ایکس، ۲۰۱۲: ۳). از سال ۲۰۱۵م. نیز پیشنهاد شد که سخنرانی‌های تد به‌صورت رایگان در اپلیکیشن‌های موبایل محور قرار بگیرد. سیستم‌عامل اندروید و IOS از این پیشنهاد استقبال کردند و از سال ۲۰۱۶ به‌صورت رسمی وارد فهرست برنامه‌های پرکاربرد اندروید و IOS شد (سوگیموتو و تلوال^۴، ۲۰۱۳: ۴).

1. Chris Anderson
2. TEDx
3. Hefferman & Virginia
4. Sugimoto.C.R &Thelwall.m

پوشش مالی تد، در حال حاضر، ترکیبی از جریان‌های مختلف درآمدی، از جمله هزینه‌های حضور در کنفرانس، حمایت مالی شرکت‌های بزرگ، بنیاد پشتیبانی، هزینه صدور مجوز، فروش کتاب‌ها و ... است. در این میان، برخی از شرکت‌ها مانند گوگل، جنرال الکتریک، ای‌اوال، گلدمن ساکس و شرکت کوکاکولا به لحاظ مالی این سازمان را حمایت می‌کنند (سایت تد، ۱۵: ۲۰: ۵). یکی از شرایط شرکت در جلسات حضوری تد، ارائه رزومه به برگزارکنندگان است. این امر برای سخنرانان ضروری است و برای حاضران نیز در شرایطی که استقبال زیاد باشد، رزومه مبنای دعوت تلقی می‌شود. بدین ترتیب، مدیران تد بانک اطلاعاتی شرکت‌کنندگان در این سخنرانی‌ها را برای انتقال اطلاعات به خارج از کشور تهیه می‌کنند. وجود مشاورانی که دارای مدرک رسمی از سازمان تد هستند و به تدایکس‌ها مشاوره می‌دهند و مجوز حضور در تمام تدها با دریافت تد کارت، نشانگر تداوم ارتباط برگزارکنندگان تدایکس‌ها با تد آمریکا است. اولین تد ایران در تاریخ ۹۱/۱۱/۲۶ در دانشگاه امیرکبیر با عنوان "تهران در مسیر" و اولین تدایکس ایران در ۲۵ بهمن سال ۱۳۹۲ در تهران با عنوان "تدایکس تهران" برگزار شد. برنامه‌ریزی این رویداد به صورت سالانه بوده و از سال ۱۳۹۲ تا امروز، هر سال برگزار شده است (سایت اینترنتی تدایکس تهران، ۱۳۹۲: ۱). آخرین رویداد تدایکس تهران در تیرماه ۱۳۹۸ در سالن همایش‌های بین‌المللی برج میلاد با حضور ۱۸۵۰ نفر برگزار شد و در حال حاضر نیز تدایکس تهران از سال ۲۰۱۵م. بزرگ‌ترین تدایکس برگزار شده در خاورمیانه است. به جز این مراسم، ۷۰ مراسم دیگر در شهرهای زنجان، مشهد، قزوین، سبزوار و کیش و در دانشگاه‌های صنعتی شریف، علوم پزشکی تهران، فردوسی، مشهد، دانشگاه تهران، هنر تهران و صنعتی امیرکبیر برگزار شده است.

شواهد نشان می‌دهد که نظام سلطه مترصد فرصتی است تا از فضای سیاسی و اقتصادی ناشی از برجام بهترین استفاده را ببرد و طراحی‌های خود را بر ضد جمهوری اسلامی ایران تعمیم بخشد. تمام گام‌های این مبارزه راهبردی نفوذ با این هدف صورت می‌گیرد که آمریکا بتواند از فضای به وجود آمده، به تغییر در معادله قدرت و سیاست داخلی ایران برسد؛ امری که هرچند در اظهارات علنی مقامات آمریکایی به آن اشارتی می‌شود، اما در واقع، بیش از هر چیزی بر آن حساب و تمرکز کرده‌اند که این فضا، مقدمه نفوذ و سپس براندازی جمهوری

اسلامی باشد، نه مقدمه پذیرش این کشور به مثابه یک قدرت هسته‌ای (قیطاسی، ۱۳۹۷)؛ براین اساس، فرضیه‌های تحقیق حاضر متکی بر وجود رابطه ارگانیک بین مؤلفه‌های مهم تد و تدایکس و راهبرد آمریکا، از جمله تغییر جامعه با استفاده از الگوهای اجتماعی، نظریه‌پروری و شبکه‌سازی است که برآیند آن به‌عنوان مهم‌ترین خصوصیت در هدف‌گذاری برخی از همایش‌های تد برای شبکه‌سازی در داخل و خارج از کشور می‌باشد. این محورهای بحث امنیت ملی کشورها را نیز دربرمی‌گیرد و در صورت نفوذ در بدنه جامعه و فراگیری آن، کشور را با چالش جدی فرهنگی و امنیتی مواجه خواهد ساخت. فرضیه دیگر این است که تغییر در یک کشور، فقط از طریق اجرای شیوه‌های سنتی صورت نمی‌گیرد و می‌توان با تغییر برداشت از این مفهوم، راهکارهای جدیدی را به دست آورد؛ از سوی دیگر، فرضیه دیگری که این مقاله بر آن تکیه نموده‌است، بررسی روند تدایکس برگزارشده براساس اسناد راهبردی آمریکا است. در این راستا، این سؤال در ذهن مخاطبان ایجاد می‌شود که اسناد راهبردی آمریکا برای پیشبرد سیاست داخل کشور تدوین می‌گردد و این موضوع ربطی به برنامه‌های سازمان‌های خصوصی و مانند آن ندارد؛ اما تجربه نشان داده‌است که راهبردهای آمریکا برای به سلطه‌درآوردن دنیا، تاراج دارایی‌های کشورهای مختلف، استعمار کشورها و حذف حکومت‌های کشورهای که احتمال ضربه به منافع استراتژیک آنها را دارند یا از ناحیه آنها احساس نگرانی می‌کنند، تدوین و توسط سازمان‌های خصوصی و مشارکت‌های مردمی اجرایی می‌گردد؛ براین اساس، برای این موضوع ضرورت دارد که بسترهای موضوعی و ارتباط تد با اسناد آمریکا بررسی شود تا لزوم توجه به اقدامات پیشگیرانه برای مسئولان امنیتی پررنگ‌تر شود. اهمیت توجه به این مهم زمانی تا اندازه‌ای است که مقام معظم رهبری - مدظله‌العالی - در این خصوص، چنین هشدار داده‌اند: «از طریق ارتباط با دانشگاه‌ها، دانشمندان، اساتید و دانشجویان - کنفرانس‌های به‌ظاهر علمی اما در باطن، برای نفوذ - افراد امنیتی را اینجا (ایران) می‌فرستند؛ این یکی از راه‌ها است. یکی دیگر از راه‌ها، راه‌های فرهنگی و هنری است. مأمور مستقیم دستگاه‌های امنیتی را به‌عنوان یک فرد صاحب‌هنر برای جشنواره موسیقی معین می‌کنند که بفرستند؛ که البته خوشبختانه وزارت اطلاعات فهمید، زودتر جلویش را گرفت؛ یعنی به‌عنوان حضور در یک جشنواره هنری - مثلاً جشنواره موسیقی - کسی را انتخاب می‌کنند که این آدم، صددرصد سیاسی و امنیتی است؛ به‌عنوان فرد هنری اینجا می‌فرستند. خوب، برای چه می‌فرستند؟ نفوذ اقتصادی یکی از راه‌های دیگر است. انواع و اقسام گوناگون، راه‌های نفوذ دارند؛

ما بایستی مراقب باشیم، باید مواظب باشیم» (سایت مقام معظم رهبری^{مدظله‌العالی}، ۱۳۹۴: ۲۲)؛ بر این اساس، تحقیق حاضر در پی پاسخ به این سوال مهم است که «برنامه‌های به‌اصطلاح علمی و آموزشی تد و تدایکس در جهان چه ارتباطی با سیاست‌ها و راهبرد آمریکا در راستای ایجاد تغییرات با الگوی اجتماعی در کشورها دارد؟» و در روند تحقیق، به سئوالات فرعی مانند «این فرآیندها و شبکه‌سازی چگونه عمل می‌کند» و «اجزا و الگوی مشترک تد و راهبردهای آمریکا چگونه است» نیز پاسخ داده می‌شود و در پایان، الگوی‌های تطبیق فعالیت‌های تد و تدایکس با اسناد و راهبرد آمریکا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

پیشینه تحقیق

فرهادی (۱۳۹۵) در پژوهش خود با عنوان "تغییر رویکرد سیاست خارجی ایالت‌متحده آمریکا در آسیای میانه و تأثیر آن بر محیط امنیتی جمهوری اسلامی ایران"، رویکرد سیاست خارجی ایالت متحده آمریکا در آسیای مرکزی و تأثیرات آن در دوره‌های تاریخی سه‌گانه قبل از ۱۱ سپتامبر، بعد از ۱۱ سپتامبر و در دهه اخیر محیط امنیتی جمهوری اسلامی ایران را مورد مطالعه قرار داده‌است.

اصلانی و همکارانش (۱۳۹۶) پژوهشی درخصوص نفوذ در سه سطح، ابعاد نفوذ فکری فرهنگی (نفوذ فردی و جریان‌هایی که در عرصه‌های فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و امنیتی)، مقوله‌های نفوذ (تضعیف باورها، اعتقادات و ایمان و تغییر سبک‌زندگی و ذائقه‌ها) و اهداف و پیامدهای نفوذ (استحاله از درون و براندازی نظام) را از منظر حضرت امام خامنه‌ای - مدظله‌العالی - مورد بحث و بررسی قرار داده‌اند.

درخصوص وجود رابطه ارگانیک بین راهبرد آمریکا و همایش‌های خارجی نیز گزارش‌های زیادی - اعم از سطوح نظری یا میدانی - تهیه شده‌است و سایت‌های متعددی در مورد تد و تدایکس در کشورهای مختلف و ایران ایجاد گردیده است و مطالبی در این زمینه به نگارش درآمده‌است؛ اما تاکنون طرح و تحقیق و مقاله‌ای که به‌طور خاص به مقوله تدایکس و سازمان‌های مشوق و حمایت‌کننده آن و تطبیق سیاست‌های آمریکا با برنامه‌های آن پرداخته‌باشد، منتشر نشده‌است. بنابراین، می‌توان گفت که این تحقیق با عبور از سطوح فوق، رویکرد جدیدی را دنبال می‌نماید که در آن بتواند چشم‌اندازهای نوینی که مناسب‌ترین ترکیب را از دو مسئله با اهمیت تد و اسناد مربوط به کشور آمریکا باشد، ارائه نماید تا از

این طریق، بتوان نگاه پیشگیرانه به برخی از همایش‌های تد و به‌ویژه در موضوع‌های خاص اجتماعی و شبکه‌سازی را تقویت نمود.

مبانی نظری تحقیق

تد و تدایکس در دنیای جدید، به‌عنوان همایشی مهم و موضوعی علمی با هدف گسترش نظریه‌ها در کشورهای مختلف جهان، از جمله کشورهای هدف مانند ایران و دانشگاه‌های کشورمان، مورد توجه اқشار مختلف مردم، اساتید، دانشجویان، زنان و نخبگان علمی و فرهنگی قرار گرفته‌است. در اساس‌نامه تد، این سازمان به‌عنوان یک جامعه بین‌المللی تعریف شده‌است که پذیرای افراد مختلف از هر فرهنگ، قوم، مذهب و نژاد و با هر تخصصی است که در جستجوی درک عمیق از جهان هستند و در راستای تحقق این اهداف و گسترش آن، از افراد تأثیرگذار و خوش‌فکر و دارای نظریه در موضوع‌های تد به‌عنوان سخنران استفاده می‌کنند و معمولاً این افراد اطلاعات دقیقی از موضوع‌های مطرح‌شده تد دارند یا به‌عبارت‌دیگر، بانک اطلاعاتی محسوب می‌شوند و موضوع‌های اجتماعی، صنعتی و نیز امنیت از شاخص‌های مهمی است که محققان تد توجه خاصی بدان دارند.

بدون شک، برای هر نظریه‌ای، فکر و گفتمانی وجود دارد که به مرور زمان در ذهن‌ها نقش می‌بندد و تبدیل به رفتار اجتماعی می‌گردد و با الگوسازی اجتماعی و الگوپروری نیز فروپاشی از درون را موجب می‌گردد. نمونه‌های بسیاری از این امر در کشورهای پیرامونی ما از جمله عراق، لبنان، گرجستان و ... رخ داده‌است و این نظریات در برخی از کشورها در قالب انقلاب‌رنگی به پیروزی دست یافته‌اند.

طبق تحقیقات، برخی از همایش‌های برگزارشده در خصوص مسائل کشورهای خاورمیانه و ایران، به‌طور مستقیم با موضوع‌های اجتماعی، ارزش‌های بنیادین و مؤلفه‌های امنیت مرتبط بوده‌اند و گاهی نیز در راستای شبکه‌سازی به فعالیت پرداخته‌اند؛ براین اساس، می‌توان گفت که هر برنامه‌ای که از سوی کشورهای متخاصم، از جمله آمریکا، برای کشورهای اسلامی طراحی و برنامه‌ریزی می‌گردد، بدون شک، با موضوع سلطه بر ایشان و تضعیف ایدئولوژی آنها و ایجاد تغییر در آن کشور به‌نفع اهداف و سیاست‌های آنها صورت می‌پذیرد. تجربیات سال‌های گذشته نشان می‌دهد که دولتمردان آمریکا از طریق نفوذ، تشکیل پایگاه‌های مردمی و سازمان‌های خصوصی و اجرای برنامه‌های علمی و فرهنگی، در مسائل داخلی ایران دخالت نموده و از این

طریق، اهداف شیطانی خود را عملیاتی می‌نمایند؛ موج سواری بر اغتشاشات آبان ماه ۱۳۹۸ به بهانه افزایش قیمت سوخت یا حادثه هواپیمای اوکراینی نمونه‌ای از این دست اقدامات است. به‌موازات تغییر رویکرد در برنامه‌ها، برخی از عناصر موثر در طراحی طرح‌های نفوذ با اشاره به تأثیرات حادثه چرنوبیل در فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی معتقدند که اتفاقاتی از قبیل حادثه هواپیمای اوکراینی از ظرفیت‌های بیشتری برای بهره‌برداری بر ضد ایران برخوردار بوده‌است. یکی از ابزارهای کشور آمریکا برای رسیدن به اهداف مزبور، همایش‌های تد و تدایکس با توجه به شاخص‌های آن و حضور مستمر جامعه نخبگان در آن می‌باشد که در آن سخنرانان، مخاطبان و موضوع‌ها (فن‌آوری، طراحی و الگوسازی) مهم‌ترین معیار است و اعتراض در دانشگاه‌ها به دلیل حادثه هواپیمای اوکراینی نیز نشان‌دهنده طرح نفوذ، تأثیرگذاری برنامه‌ها و تأثیرپذیری مخاطبان دانشجویی و جوانان در طول سالیان گذشته از برنامه‌های علمی و فرهنگی دشمنان است. براین‌اساس است که می‌توان ادعا نمود اهمیت بررسی تطابق تد با سیاست‌های آمریکا امری حیاتی است و در این تحقیق نیز کوشش شده‌است تا ضمن بررسی رابطه اسناد راهبردی آمریکا و تدایکس، به تأثیر این عامل در مسائل مهم کشور از جمله الگوی اجتماعی - که مهم‌ترین معمای امنیت نرم و پایدار است - پرداخته‌شود.

روش‌شناسی تحقیق

فقدان آمار و گزارشات مستند علمی - اعم از سطح دولتی مراکز تحقیقاتی و سازمان‌های غیردولتی - یکی از موانع تحقیق حاضر به‌شمار می‌رود؛ براین‌اساس، به‌منظور پر کردن خلأ مذکور و اجرای تحقیقی مناسب که از جنبه عملیاتی - اجرایی برخوردار باشد، از روش اسنادی و کتابخانه‌ای استفاده گردید و بسیاری از مطالب تحقیق از سایت‌های اینترنتی مرتبط با موضوع، مقالات انتشار یافته در خصوص شاخص‌های تد و تدایکس، راهبردهای کشور آمریکا در سه دوره با استفاده از اسناد رسمی آن کشور و تجربیات محقق در موضوع‌های پژوهش عملیاتی، اجتماعی و امنیتی گردآوری شده و ارتباط آنها با هم مورد توجه قرار گرفته‌است.

نوع تحقیق در این پژوهش، توصیفی - پیمایشی است و نتایج آن، از قابلیت به‌کارگیری در سازمان‌ها برخوردار می‌باشد. این تحقیق از لحاظ نوع هدف، کاربردی است و روش تحقیق نیز کیفی - توصیفی است؛ بنابراین، روش و ابزار گردآوری داده‌ها در این تحقیق، مطالعه کتابخانه‌ای با استفاده از فیش‌برداری از اسناد، مجموعه مقاله‌های علمی و مطالب منتشر شده

در سایت‌ها، وبلاگ‌ها، خبرگزاری‌ها و ... بوده‌است و از موتورهای جستجوگر در پایگاه‌های اطلاعاتی علمی برای دستیابی به آخرین دستاوردهای مطالعات و تحقیقات انجام‌شده و تکمیل ادبیات تحقیق و بررسی مباحث نظری مرتبط با موضوع بهره‌برداری گردیده‌است. همچنین، در این تحقیق، برای طراحی الگوهای مفهومی و تحلیل مباحث از نرم‌افزار ویزیو و تحلیل سلسله‌مراتبی استفاده شده‌است و تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از فرمول نرم‌افزارهای مذکور صورت گرفته‌است.

یافته‌های تحقیق

الف. برنامه‌ها، سیاست‌ها و مأموریت‌های سازمان تد

تد با عنوان یک جامعه بین‌المللی، پذیرای افراد مختلف از هر فرهنگ و با هر تخصصی است که در جستجوی درکی عمیق از جهان هستند و با شعار «ما با شور و علاقه فراوان بر این باوریم که نظریه‌ها، قدرت تغییر نگرش، زندگی و در انتها جهان را دارند»، فعالیت می‌کند. در سایت اینترنتی تد^۱، اتاق پایاپایی ایجاد گردیده‌است تا به اصطلاح، دانش را توسط اثربخش‌ترین متفکران جهان گسترش دهند و جامعه‌ای از افراد کنجکاو را ایجاد کنند که به تعامل با نظریه‌های یکدیگر می‌پردازند. در حقیقت، مأموریت تد در قالب برگزاری کنفرانس‌ها، دعوت از سخنرانان حرفه‌ای، انجام طرح‌های مختلف در موضوع‌های مورد استقبال مردم، تشکیل جامعه مترجمان و مجموعه آموزش‌های TED-Ed عملیاتی می‌شود و این مأموریت‌ها به این منظور که چگونه می‌توان بهترین نظریه‌ها را هدف‌گذاری و منتشر نمود، صورت می‌پذیرد تا نظریه‌های بزرگ را در دسترس افراد قرار بدهند و جرقه گفتگو(در مورد آن نظریه) ایجاد گردد(سایت تد، ۲۰۱۶: ۱۲). در راستای این مأموریت‌ها و نهادینه‌کردن سیاست‌های موردنظر، همایش‌هایی برای اقشار مختلف جامعه در دنیا با موضوع‌های مختلف از جمله زنان، جوانان، کودکان، مسائل اجتماعی و ... به شرح زیر برگزار می‌شود:

- برگزاری کنفرانس اصلی TED در ونکوور کانادا(تا سال ۲۰۱۴ در شهر لانگ‌بیچ ایالت کالیفرنیا برگزار می‌شد)؛
- برگزاری TEDActive به صورت سالیانه در شهر ویلستر کانادا؛
- برگزاری TEDGlobal در کشورهای مختلف(انگلستان، اسکاتلند، تانزانیا، برزیل و...)

1. ted.com

- برگزاری TEDMed با تمرکز بر حوزه پزشکی و سلامت؛
- برگزاری TEDWomen با تمرکز بر حوزه زنان؛
- برگزاری TEDEd با تمرکز بر حوزه آموزش کودکان؛
- برگزاری تد جوانان TEDYouth به صورت سالانه؛
- برگزاری TEDPrize؛
- برگزاری TEDx در سراسر دنیا.

در حقیقت، اصلی ترین برنامه و مأموریت تد، تغییر جهان است. در سایت مرکزی سازمان تد در معرفی این سازمان آمده است: «ما با شور و علاقه فراوان بر این باوریم که نظریه‌ها، قدرت تغییر نگرش، زندگی و در انتها جهان را دارند» و سیاست‌گذاران و متولیان تد بر این باورند که می‌توانند جهان را از طریق زیر تغییر دهند:

- اندیشه‌ها، نگرش‌ها و نظریه‌های جدید؛
- کارگزاران (داخل کشورهای هدف قرار دارند)؛
- مخاطبان (زنان، دانش‌آموزان، دانشجویان و...) از طریق برگزاری تد جوانان، تدایکس جوانان، تد زنان، تدایکس زنان، تد آموزشی و ...؛
- شبکه‌سازی (سخنرانان، مترجمان، دنبال‌کننده‌ها، کتاب‌ها و...).

برای رسیدن به اهداف مزبور، تاکنون ۳۰۵۷۸ رویداد در سراسر دنیا و ۱۷۵۲ رویداد در سال جاری توسط سازمان تد و تدایکس برگزار شده‌است که نشان از داشتن برنامه‌های هدفمند طبق چهار محور ذکر شده برای الگوسازی و اثربخشی در کشورهای مورد هدف است. همچنین، این سازمان از طریق ۵۰۵ مترجم ایرانی ساکن داخل و خارج از کشور، بیش از ۳۵۰۰ فایل سخنرانی را ترجمه کرده و در دسترس علاقه‌مندان قرار داده‌است.

ب. چارچوب سازمان تد و نقش آن در تولید محتوا

چارچوب سازمان تد به شرح زیر است:

۱. موضوع؛ که اصلی ترین حوزه بررسی امنیتی تدایکس تلقی می‌شود.
۲. سخنرانان (مجریان)؛ که همواره تلاش می‌شود تا از افراد موثر در زمینه مورد بحث استفاده شود.
۳. مخاطبان؛ شامل مخاطبان مستقیم که در جلسات حضور دارند، مخاطبان غیرمستقیم که با مشاهده فیلم یا در ارتباط با مخاطب دسته اول از موضوعات تد استفاده می‌کنند و مخاطبان تأثیرپذیر که مفاهیم را از طریق دو گروه مطرح شده، دریافت می‌کنند.

تعداد مخاطبان مستقیم برنامه‌های تد در ایران، بیش از ۱۰ هزار نفر برآورد شده‌است و مخاطبان غیرمستقیم تدایکس ایرانی نیز از طریق انتشار ویدئوی تدایکس‌ها در شبکه‌های مختلف، از جمله سایت‌های داخلی ایران تدایکس، تهران تدایکس، آپارات و ... و سایت‌های خارجی یوتیوب و تد اصلی و ... استفاده می‌کنند که تمام بازدیدکنندگان از سخنرانی‌های داخلی و خارجی یا مخاطبان غیرمستقیم ایرانی بیش از دو میلیون نفر برآورد می‌شوند. بیشترین بازدیدکنندگان با تعداد بیش از یک میلیون و چهارصد هزار نفر از تدایکس‌های ایرانی در یوتیوب بوده‌است و با توجه به اینکه بسیاری از این مخاطبان، در شمار افراد موثر، تحصیل کرده و نخبگان علمی و فرهنگی کشور هستند و می‌توانند قشر عوام را با خود همراه سازند و موضوع‌هایی را که به‌طور مستقیم به مسائل و آسیب‌های اجتماعی ارتباط دارد، در بین مردم مطرح و ترویج نمایند، روشن است که دشمن به‌سادگی می‌تواند از طریق تولیدات فکری خاص و فراهم‌سازی مقدمات برای اهداف شوم خود از طریق این سازمان، باعث ایجاد شکاف و تولید گفتمان برخلاف وحدت ملی و تغییر رفتار نسبت به حاکمیت شده و به‌مرور، بحران نارضایتی در جامعه را رقم زده و با بهانه‌های مختلف، برضد نظام و انقلاب اقدام به شورش و اغتشاش نموده و امنیت کشور را خدشه‌دار سازد.

ج. اسناد راهبردهای امنیتی آمریکا (اسناد امنیت ملی آمریکا)

سند راهبردی امنیت ملی آمریکا در قرن ۲۱

سند راهبردی امنیت ملی آمریکا در قرن ۲۱ (۲۵ سال ابتدایی قرن ۲۱)، بیشتر در دو بعد فن‌آوری و الگوهای اجتماعی بوده‌است که منظور از فن‌آوری نیز فن‌آوری‌های ارتباطی اجتماعی (عمومی) است و نه فن‌آوری‌های تخصصی. در بخش اول (دنیای آینده) و در فصل اول (بررسی پویایی جهانی) از این سند، موضوع الگوهای اجتماعی و تأثیر فن‌آوری بر آن مطرح شده‌است که موارد مهم آن به شرح زیر است: «گرایش‌های فن‌آوری، آشکارا بر الگوهای اجتماعی تأثیر خواهند گذاشت و پرسش‌هایی را در زمینه عدالت اجتماعی مطرح خواهند کرد، احساس رو به رشد قدرت در بسیاری از افراد که ادراکات آنان به خاطر استفاده از فن‌آوری گسترش یافته‌است، می‌تواند توازن اخلاقی را از بین ببرد. فن‌آوری‌های نوین، پایه‌های ارتباطی میان جوامع، مرزهای فرهنگی و اقتصادی موجود را به سود مرزهای جدید فرو خواهند ریخت». در فصل چهارم از این سند، سناریوهای جهانی که در پی می‌آیند، نقش دو جانبه تحولات فناوری و اقتصادی همراه با محیط اجتماعی سیاسی و نظامی را تبیین می‌کنند که عبارتند از:

۱. صلح دمکراتیک؛ ۲. ملی‌گرایی و حمایت از تولیدات داخلی؛ ۳. جهانی شدن پیروزمندانه؛ ۴. تقسیم و درگیری.

در این سند بیان گردیده‌است که یکی از راه‌های ایجاد وضعیت تقسیم و درگیری، پخش و گسترش کنترل‌نشده فناوری به‌گونه‌ای است که محدودیت‌های حقوقی و اخلاقی جوامع گوناگون در آن نادیده گرفته شوند. هر چهار سناریو - البته نه به شکل کامل - اجرا خواهد شد و ایران مشخصات سناریوی تقسیم و درگیری را دارا می‌باشد. متن سند بدین قرار است: «شبکه یکپارچه اطلاعات جهانی ممکن است به توسعه تکرر سیاسی کمک کند. می‌توان گفت که به احتمال قوی، فشارهای تازه و شدیدی به سود مردم‌سالاری حس می‌شود و در هر کجا که این فشارها به موفقیت بینجامد، دولت ناگزیر خواهد شد که به خواسته‌های شهروندان پاسخ دهد. در بیشتر موارد، این روند دست کم به حکومتی بهتر و مشروع‌تر منتهی می‌شود. ترکیب ثروت فزاینده با امنیت فردی و آموزش و پرورش و مردم‌سالاری گسترده، در واقع، نویدبخش عصر نوینی است که با قراردادهای بزرگ و گشایش شکوهمند نهادهای چندجانبه ایجاد نشده‌است، بلکه از دل‌ها و مغزهای افراد سرچشمه گرفته‌است.»

نمودار ۱. تغییر جامعه با رسانه‌های اجتماعی

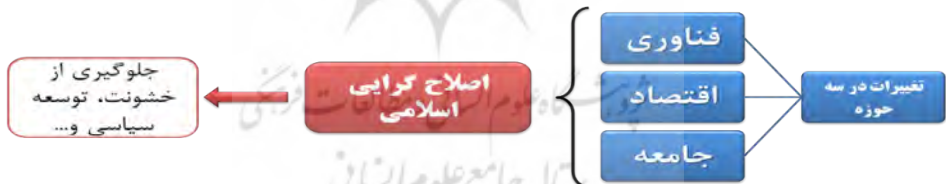
در فصل پنجم از بخش اول این سند نیز در تبیین اتفاقات مهم طی ۲۵ سال آینده، ۱۴ مورد ذکر می‌شود؛ از جمله اینکه فناوری نوین باعث جدایی مردم کشورهای جهان و در عین حال، نزدیکی آنان خواهد شد. همچنین، در بخش سوم (ضرورت تغییر)، فصل اول (توصیه‌ها) آمده‌است که بسیاری از الگوهای ریشه‌دار اجتماعی متزلزل خواهد شد؛ چراکه نوآوری علمی و فناوری، تأثیرات عمیقی بر سازمان اقتصادی و ارزش‌های اجتماعی و زندگی سیاسی بر جای خواهد گذاشت.

اسناد سالانه راهبردی امنیت ملی آمریکا در مورد کشورهای خاورمیانه

در متن این سند آمده‌است: در عمل، تمام نخبگان ملی و بیشتر افراد طبقه متوسط از نظر فناوری با جهان توسعه‌یافته در ارتباط خواهند بود. اثر محسوس این فن‌آوری‌های جدید، به‌ویژه اشکال فرهنگی و همگانی آن، تقسیم‌های اجتماعی در این کشورها را شدیدتر و نظارت را دشوارتر خواهد کرد.

طبق متن این سند، اگر اصلاح‌گرایی اسلامی که با تغییرات فن‌آوری، اقتصاد و جامعه به پیش رانده می‌شود، بر فرآیندهای سیاسی بسیاری از فرهنگ‌های مسلمان حاکم بشود، دست کم این امکان به وجود می‌آید که تا سال ۲۰۲۵م. میان کشورهای مسلمان منطقه جنگ مهمی روی ندهد.

نمودار ۲. الگوی تغییر اجتماعی

سند راهبردی امنیت ملی آمریکا در دولت اوباما (فوریه ۲۰۱۵ / بهمن ۱۳۹۳)

تأکید ویژه این سند روی کارآفرینان است. در متن این سند آمده‌است: «مهم‌تر از تمام این کارها، ما به تعهد دیرپای خود برای پیشبرد دموکراسی و حقوق بشر و ایجاد ائتلاف‌های جدید برای مقابله با فساد و حمایت از دولت‌های باز و جوامع باز، پای‌بند هستیم. برای انجام این

کار، ما تلاش می‌کنیم تا از گذارهای دموکراتیک (در کشورهای مختلف) حمایت کنیم؛ آن هم درحالی که به عوامل تغییرات در قرن حاضر - یعنی جوانان و کارآفرینان - می‌پردازیم. ما همچنان به بسیج حمایت بین‌المللی برای تقویت و گسترش هنجارهای جهانی حقوق بشر ادامه خواهیم داد. ما از زنان، جوانان، جامعه مدنی، روزنامه‌نگاران و کارآفرینان به‌عنوان پیش‌برندگان تغییر حمایت می‌کنیم»^۱.

روشن است که طبق این سند، یکی از جوامع هدف برای جذب و برقراری ارتباط توسط آمریکا، جامعه کارآفرینان است که به‌نوعی این موضوع از کارکردهای تدایکس نیز می‌باشد و سند آن به شرح زیر است:

- بازارهای آمریکا و فرصت‌های آموزشی آمریکا به نسل بعدی از کارآفرینان جهانی کمک خواهد کرد تا تحرک را در رشد یک طبقه متوسط جهانی حفظ کند.

- ما در حال سرمایه‌گذاری روی رهبران فردا، کارآفرینان جوان، مبتکران، رهبران مدنی و خدمتگزاران دولتی هستیم؛ زیرا این افراد، آینده‌قاره (آفریقا) را شکل خواهند داد.

- از آنجا که دفاع ما از حقوق بشر زمانی از همه بیشتر موثر خواهد بود که هماهنگ با طیف گسترده‌ای از شرکا فعالیت کنیم، ما در حال ایجاد ائتلاف‌هایی با جامعه مدنی، رهبران مذهبی، کسب‌وکارها، دولت‌های دیگر و سازمان‌های بین‌المللی هستیم.

- ما در حال به‌دست گرفتن ابتکار عمل برای ایجاد روابط با جوانان جهان، شناسایی رهبران آینده در دولت، کسب‌وکار و جامعه مدنی و اتصال آنها به یکدیگر و مهارت‌های مورد نیازشان برای رشد هستیم.

سند راهبرد امنیت ملی آمریکا در دولت ترامپ (۱۸ دسامبر ۲۰۱۷ / ۲۷ آذر ۱۳۹۶)

گام‌های "طرح نفوذ آمریکا" به‌عنوان یک راهبرد امنیت ملی

در گام چهارم این سند آمده‌است: ما به پیشبرد نفوذ آمریکا خواهیم پرداخت؛ زیرا جهانی که حامی منافع آمریکا و بازتابی از ارزش‌های ما باشد، باعث امنیت و رونق هرچه بیشتر آمریکا خواهد شد. ما در سازمان‌های چندجانبه شرکت می‌کنیم و آنها را رهبری خواهیم کرد تا منافع و اصول آمریکا حفظ شود. تعهد آمریکا به آزادی، دموکراسی و حاکمیت قانون، منبع الهام

1. Underpinning it all, we are upholding our enduring commitment to the advancement of democracy and human rights and building new coalitions to combat corruption and to support open governments and open societies. In doing so, we are working to support democratic transitions, while also reaching out to the drivers of change in this century: young people and entrepreneurs.

کسانی خواهد بود که زیر سلطه استبداد زندگی می‌کنند. ما در ارتقای رشد اقتصادی مبتنی بر پیش‌تازی بخش خصوصی، نقش یک تجزیه‌کننده را ایفا می‌کنیم.

در رکن سوم این طرح، به موارد زیر پرداخته شده است:

۱. تسریع در فرصت‌ها: دیپلمات‌ها باید فرصت‌های تجارت و همکاری را شناسایی و مبادلات فرهنگی، آموزشی و ارتباطات مردمی را تسهیل کنند که شبکه‌هایی از رهبران سیاسی و جوامع مدنی و آموزشی فعلی و آینده برای توسعه جهان آزاد و سعادت‌مند ایجاد شود.

۲. فعال سازی شبکه بومی: صداهای بومی در رقابت‌های ایدئولوژیکی متقاعدکننده و موثرتر هستند. ما باید صداهای معتبر را تقویت و با آنها برای پیشبرد پیام‌های جایگزین پیام‌های خشن و نفرت‌آفرین همکاری کنیم. از آنجا که شرکت‌های رسانه‌ای و اینترنتی سکوهایی هستند که از طریق آنها پیام‌ها منتقل می‌شوند، بخش خصوصی باید خلاقیت و منابع خود را برای گسترش ارزش‌هایی که الهام بخش و عامل رشد گروه‌ها و افراد متمدن است، به کار بگیرد.

۳. ایجاد ارتباطات موثر: ما فعالیت‌های ارتباطاتی منسجمی را برای پیشبرد نفوذ آمریکا و مقابله با چالش‌های ناشی از تهدیدهای ایدئولوژیکی برآمده از گروه‌های اسلامی رادیکال و کشورهای رقیب برقرار و هدایت خواهیم کرد. این فعالیت‌ها مطابق با ارزش‌های آمریکا خواهد بود و تبلیغات و اطلاعات غلط دشمنان را آشکار خواهد ساخت.

تطبیق برنامه‌های تدایکس با سیاست‌ها و راهبردهای آمریکا

طبق تحقیقات به‌عمل آمده و موارد مطرح‌شده در بخش‌های قبلی، برنامه‌های تدایکس برای پیشبرد اهداف و سیاست‌های آمریکا بر اساس اسناد ذکر شده از امنیت ملی آن کشور است که در اینجا به برخی از آنها اشاره می‌شود:

۱. الگوی تغییرات اجتماعی

بر حسب تحقیقات، یکی از برنامه‌های اصلی تد و تدایکس، تغییر دنیا از طریق تغییر در افکار و گفتمان جامعه است و بر اساس اسناد راهبردی آمریکا، این امر توسط آن کشور برای کشورهای سراسر دنیا از جمله کشورهایی که در حالت دشمنی ایدئولوژیک با آنها به سر می‌برد، از طریق شیوه‌های مختلفی نظیر القای ناکارآمدی، برجسته‌سازی اعتراض‌های نخبگان، مبهم نشان دادن آینده کشور، تأثیرگذاری در سیاست‌ها و راهبردهای مسئولان و افشاگری فساد اقتصادی

دولت‌ها و ... عملیاتی می‌شود که الگوهای آن به شرح زیر است:

نمودار ۳. الگوی تطبیق تداکس با راهبرد آمریکا

نمودار ۴. الگوی تغییر اجتماعی با جوامع هدف تداکس

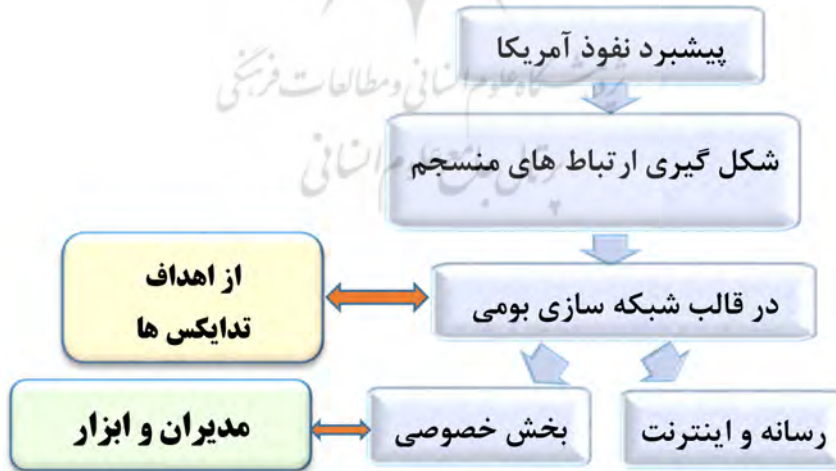
پروژه نفوذ

یکی از اهداف حضور ایالت متحده آمریکا در محیط امنیتی منطقه آسیای مرکزی، عملیاتی نمودن راهبرد مهار جمهوری اسلامی ایران است و برای رسیدن به این هدف، شیوه‌های نرم و سخت را به کار می‌برد (رمضانی و همکاران، ۱۳۹۹: ۴۰۱). مقام معظم رهبری در دیدار با مسئولان نظام و مهمانان کنفرانس وحدت اسلامی در باب پروژه نفوذ آمریکا چنین فرمودند: «به نظر ما سلاح اصلی آمریکا هم در این منطقه که ما در جمهوری اسلامی مراقب این معانی هستیم،

نفوذ است؛ نفوذ در مراکز حساس و تصمیم‌گیر. ایجاد تفرقه است، ایجاد تزلزل در عزم ملی ملت‌ها است، ایجاد بی‌اعتمادی میان ملت‌ها، میان ملت‌ها و دولت‌ها، دست‌کاری در محاسبات تصمیم‌گیران و وانمود کردن اینکه حلال مشکلات این است که زیر پرچم آمریکا بروید و تسلیم آمریکا بشوید و حرف آمریکا را قبول بکنید؛ هرچه او گفت، عمل کنید و گوش کنید؛ این حلال مشکلات است؛ این را در ذهنیت تصمیم‌گیران ملت‌های اسلامی و کشورهای اسلامی می‌خواهند وارد کنند؛ سلاح‌های آنها اینها است که از سلاح‌های سخت و سلاح‌های نظامی خطرناک‌تر است (۹۸/۸/۲۴).

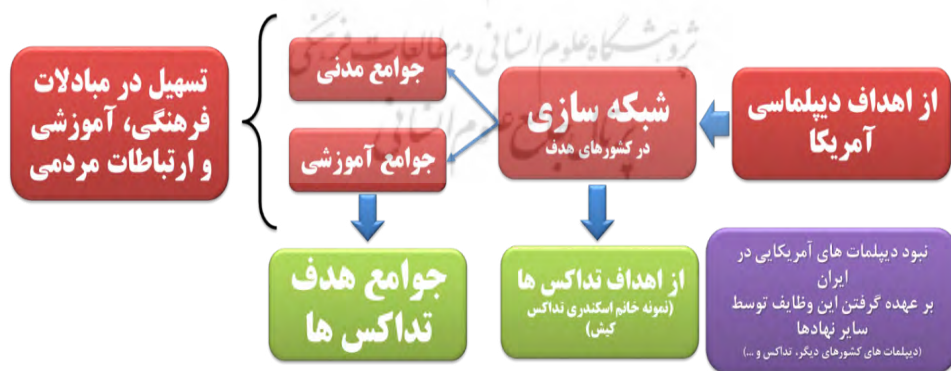
در حقیقت، آمریکا به دلیل حفظ منافع و افزایش سلطه خود بر کشورهای خاورمیانه حسب اسناد مذکور از طریق سازمان‌های مردمی و خصوصی و ایجاد پایگاه‌های مختلف، شبکه‌سازی، ایجاد پیوند با جریان‌های اجتماعی و نخبگی، استفاده از رسانه‌های اجتماعی مجازی، رسانه‌های فارسی زبان وابسته به بیگانگان، برگزاری دوره‌های آموزشی، همایش و اجلاس در کشورهای مختلف به بهانه حقوق بشر، کمک‌های بشردوستانه، ایجاد دموکراسی، آزادی بیان و اندیشه و سایر شعارهای عوام‌فریبانه، در صدد نفوذ و اجرای طرح‌های نفوذ است و یکی از ابزارهای آن، اجرای برنامه‌های تدایکس در کشورها از جمله ایران هست و از این طریق، ضمن جذب مخاطبان از اقشار مختلف مردمی با مطرح کردن صاحبان نظریه‌ها در جامعه اقدام به پرورش مدیران و تصمیم‌گیران آینده می‌نمایند تا با ابلاغ برخی از سیاست‌ها و راهبردهای محتوایی به آنها پروژه نفوذ را عملیاتی نمایند که الگوی آن به شرح زیر است:

نمودار ۵. تطبیق روند پروژه نفوذ آمریکا و برنامه‌های تدایکس

موضوع‌های سخنرانی تدایکس بر اساس راهبرد آمریکا

امریکا با هدف نظارت بر عملکرد موسسه‌های همکار و افزایش کیفی برنامه‌ها بر این امر تأکید می‌ورزد که تمامی برنامه‌ها و طرح‌ها قبل از اجرا باید به تأیید وزارت خارجه آمریکا برسد و با توجه به اینکه تد و برنامه‌های راهبردی آن توسط موسسه‌های وابسته به آمریکا و مجوزهای فعالیت تدایکس توسط آنها صادر می‌شود، بنابراین، بدون شک، برنامه‌های اجراشده در کشورهای هدف آمریکا نیز با هدایت آنها صورت می‌پذیرد؛ بنابراین، درست است که برخی از موضوع‌های تدایکس در جامعه موردنیاز بوده و باعث ارتقای سطح دانش و آگاهی شرکت‌کنندگان و سایر مخاطبان می‌گردد اما در بین همایش‌های برگزارشده، برخی از آنها با موضوع‌های مختلف در فرصت‌های مناسب طبق اسناد راهبردی آمریکا و برخلاف معیارهای اسلامی کشورها برگزار شده و مخاطبان را تحت تأثیر قرار می‌دهند؛ بنابراین، با توجه به تأثیرگذاری و شبکه‌سازی موضوع‌های مطرح‌شده در سخنرانی‌های تدایکس، توجه به این نکته مهم، بسیار ضروری است. به‌عنوان نمونه، برخی از موضوع‌های مطرح‌شده در همایش‌های تدایکس به این شرح است: ایران و اسرائیل (داستان عاشقانه)، ایران و اسرائیل؛ صلح امکان‌پذیر است، پیشگویی درباره آینده ایران، هنر در تبعید، نفوذ در سلاح سایبری قرن بیستم و ... در این رویدادها، افراد متفکر، خلاق، نظریه‌پرداز و هنرمند با افتخار تجربیات زندگی خود را برای مخاطبان نوجوان بیان می‌کنند.

نمودار ۶. الگوی تطبیق اهداف دیپلماسی آمریکا و کنفرانس‌های تدایکس

تطبیق بسترهای موضوعی تدایکس و راهبرد اسناد آمریکا

یکی از نکاتی که رهبر معظم انقلاب در دیدار با رئیس‌جمهور و اعضای هیئت دولت بر آن تأکید نمودند، توجه جدی به تهاجم فرهنگی دشمن با بهره‌گیری از شیوه‌های مختلف است: «در فرهنگ - این دوستانی که مرتبط با مسئله فرهنگ هستند، جداً توجه کنند - ما مواجه هستیم با یک حمله همه‌جانبه؛ یک جبهه عظیمی از لحاظ فرهنگی دارند به ما تهاجم می‌کنند؛ این هم در خلال حرف‌هایشان هست. البته ما می‌دانستیم این حرف را؛ اما حالا دیگر خودشان هم صریحاً می‌گویند که غلبه بر جمهوری اسلامی و غلبه بر حاکمیت اسلام، با جنگ نظامی و با تحریم اقتصادی موفقیت‌آمیز نیست؛ [بلکه] با کار فرهنگی و نفوذ فرهنگی موفقیت‌آمیز است؛ ذهن‌ها را باید تغییر داد، روی مغزها باید کار کرد، هوس‌ها را باید تحریک کرد؛ این را الان صریح می‌گویند» (۹۸/۵/۳۰). با عنایت به فرمایشات مقام معظم رهبری، یکی از برنامه‌های آمریکا، القای اهداف خود از طریق برنامه‌های فرهنگی و تفریحی، مسائل اجتماعی و تغییر در افکار برای گفتمان‌سازی است و این مهم با برنامه‌های تد و مانند آن قابل تحقق است که حسب موارد ذکر شده در بخش‌های قبلی تحقیق، در اینجا به بسترهای موضوعی تدایکس که با اسناد راهبردی امنیت ملی آمریکا مطابقت دارد، اشاره می‌شود:

الف. فناوری

۱. اشراف و تخلیه اطلاعاتی افراد و جامعه ایرانی از طریق اپلیکیشن‌ها؛
  ۲. تغییر ذائقه و رفتار مخاطبان ایرانی با ورود برخی از فناوری‌ها؛
  ۳. اشراف و مصرف‌گرایی؛
  ۴. ایجاد نیاز کاذب؛
  ۵. مدیریت تقاضا؛
  ۶. ضد تولید عمل کردن.
- ب. تفریح و سرگرمی (ساحت غیررسمی زندگی)

۱. یکی از مهم‌ترین حوزه‌های سبک زندگی، ساحت غیررسمی زندگی است و اولویت اول مردم در ساحت زندگی غیررسمی، تفریح و سرگرمی است که معیار اصلی انتخاب رسانه توسط مردم (رسانه ملی، ماهواره، رسانه‌های اجتماعی مجازی) نقش مهمی را در تحقق آن برعهده دارد.
۲. بستر اصلی انحراف‌های فرهنگی و اجتماعی (شبکه‌های اجتماعی، ایجاد ناامیدی، شبهه‌افکنی و ...).

ج. طراحی (نظریه پردازی)

۱. عینی (ظاهری): پوشش، منزل و ...؛
۲. ذهنی (درونی): الگوهای رفتاری، نوآوری، خلاقیت، خطرپذیری و ...

ارتباط تدایکس با برخی از اسناد امنیتی ایالات متحده آمریکا در نمودار زیر قابل ترسیم است که در آن با استفاده از برنامه‌های تد از جمله فناوری، مسائل تفریحی، سرگرمی و سبک زندگی، به مسائل اجتماعی می‌پردازند و این برنامه‌ها با اسناد امنیتی آمریکا - که در بخش‌های قبل توضیح داده شد - مطابقت دارد.

نمودار ۷. الگوی ارتباط تد با برخی از اسناد امنیتی ایالات متحده آمریکا

سخنرانان و محورهای سخنرانی تدایکس بر اساس اهداف آمریکا

در پشت پرده هر نظریه، افکار و گفتمانی نهفته است تا ذهن مخاطبان خود را درگیر همان افکار نماید و برنامه‌هایی که از سوی مسئولان موسسه تد آمریکا در کشورهای مختلف با سرمایه‌گذاری کلان صورت می‌گیرد نیز بی‌دلیل و بی‌علت نیست و به‌طور حتم، این برنامه و سخنرانان آن و محورهای سخنرانی بر اساس اسناد راهبردی امنیت ملی آمریکا برای کشورهای خاورمیانه صورت می‌گیرد و محورهای سخنرانی و سخنرانان به‌صورت هدفمند و طبق برنامه و اهداف تعیین شده انتخاب می‌گردد که ویژگی‌های برخی از این سخنرانان منتخب، به‌صورت زیر است:

۱. داشتن سابقه فعالیت‌های ضد امنیتی؛

۲. عضویت در گروه‌های محارب و معاند با نظام جمهوری اسلامی ایران؛

۳. سابقه بازداشت مکرر به دلیل جرم‌هایی با ماهیت عمومی؛

۴. وابستگی به سرویس‌های اطلاعاتی بیگانه.

در اینجا، به‌عنوان نمونه، به هویت برخی از سخنرانان و محورهای سخنرانی آنها در تدایکس اشاره می‌شود:

رونئی ادری^۱: وی یک طراح گرافیک اسرائیلی است که در کنفرانس تدایکس ایران و اسرائیل؛ داستان عاشقانه، براساس محورهای انتشار تصویری گرافیکی، درباره دوستی با مردم ایران و بازنشر تصاویر از سوی سایر افراد و پاسخ متقابل ایرانی‌ها مبنی بر دوستی با مردم اسرائیل سخنرانی کرد.

تریتا پارسى: نویسنده و تحلیلگر سیاسی ایرانی - آمریکایی و بنیان‌گذار شورای ملی ایرانیان آمریکا (ناپاک) است و در تد «ایران و اسرائیل: صلح امکان‌پذیر است» در مورد بررسی ارتباط ایران با اسرائیل در گذشته و امکان برقراری صلح میان این دو کشور در آینده سخنرانی کرد.

بروس بوئود مسکیتا^۲: وی استاد دانشگاه نیویورک و محقق یهودی علوم سیاسی انستیتو هوور و دارای تخصص و شهرت در پیشگویی احتمال وقایع علوم سیاسی و تجاری جهان براساس مبانی نظریه‌بازی‌ها است که در کنفرانس پیشگویی درباره آینده ایران حول محورهای زیر سخنرانی کرد:

- پیش‌بینی درباره سلاح هسته‌ای: ایران سلاح هسته‌ای نخواهد ساخت.

- آینده در ایران چه می‌شود؟ بازاری‌ها و نفتی‌ها قدرتمندتر می‌شوند و از قدرت روحانیت کم می‌شود.

شیرین نشاط: او عکاس و فیلم‌ساز ایرانی است که در کنفرانس تد حول محورهای نقش تبعید در شکل‌گیری آثار هنری هنرمندان ایرانی و نقد به وضعیت سیاسی ایران سخنرانی کرد.

رالف لنگر^۳: کارشناس امنیت سایبری است که در تد درخصوص ویروس استاکس نت و تأثیرات نفوذ آن در سیستم هسته‌ای ایران سخنرانی کرد.

با توجه به موضوعات مطرح‌شده در این سخنرانی‌ها، می‌توان نتیجه گرفت که تد و تدایکس‌های آن در ایران به‌دنبال تغییر باورهای مذهبی، انقلابی و ملی بوده و ارزش‌های

1. Ronny Edry
2. Bruce Bueno de Mesquita
3. Ralph Langner

بنیادین انقلاب اسلامی را مورد هدف قرار داده‌اند و برخی از آنها نیز با تغییر نمادها و رفتار در پی گفتمان‌سازی جدید برخلاف معیارهای انقلاب و نظام می‌باشند و تمام این موارد، جزئی از سیاست‌ها و راهبردهای کشور آمریکا برای ضربه به ایران می‌باشد.

اهمیت مخاطبان در تدابیر و سیاست‌های آمریکا

مقام معظم رهبری در سخنرانی خود خطاب به نمایندگان مجلس خبرگان در باب اهمیت حفظ هشیاری مسئولان در برابر فتنه‌های دشمن می‌فرماید: «یکی از آماج‌های این نفوذ مسئولان‌اند؛ آماج دوم مردم‌اند. مسئولان آماج این نفوذند؛ برای چه؟ هدف چیست؟ هدف این است که محاسبات مسئولان را عوض کنند و تغییر بدهند؛ یعنی مسئول جمهوری اسلامی گاهی به این نتیجه برسد که با ملاحظه هزینه و فایده احساس کند که باید این اقدام را بکند، این اقدام را نکند؛ نفوذ برای این است به این نتیجه برسد که فلان رابطه را قطع کند، فلان رابطه را ایجاد کند؛ نفوذ برای این است که این محاسبات در ذهن مسئولین عوض بشود. آن وقت، وقتی نتیجه این بشود که فکر مسئولین و اراده مسئولین در مشت دشمن قرار بگیرد، دیگر لازم نیست دشمن بیاید دخالت مستقیم بکند؛ نه! مسئول کشور همان تصمیمی را می‌گیرد که او می‌خواهد. وقتی محاسبه این حقیر عوض شد، تصمیمی را می‌گیرم که او می‌خواهد؛ من همان کاری را که او می‌خواهد مفت و مجانی انجام می‌دهم؛ گاهی و بدون اینکه خودم بدانم - یعنی اغلب بدون اینکه خودم بدانم - این کار را انجام می‌دهم» (۹۷/۴/۴).

مخاطبان هم به‌اندازه سخنرانان و موضوع‌های تدابیر و شاید بیشتر از آنها اهمیت دارند. اهمیت مخاطبان در سه سند مطرح‌شده راهبردی امنیت ملی آمریکا تشریح شده‌است و در اینجا به اجمال، به برخی از علت‌های آن اشاره می‌شود:

۱. تعیین‌کننده ضریب تخریب

تمام برنامه‌ها برای تأثیرگذاری در مخاطبان و جذب بیشتر مخاطب است که در این میان، علاوه بر تأثیرگذاری در مسئولان یا الگوسازی برای مدیریت، در پرورش و شناساندن افراد برای تصدی جایگاه‌های مهم آینده کشور به‌منظور تصمیم‌سازی نقش مهمی را برعهده دارد و در این میان، مخاطبان جوان، زنان، نخبگان و هنرمندان بیشتر مورد توجه می‌باشند.

۲. مؤلفه‌های مهم در ارزیابی مخاطب

الف. کمیت مخاطب؛

ب. کیفیت مخاطب: سطح علمی، سطح اجتماعی، سنی و جنسی.

۳. آسیب‌های عام مخاطبان (مربوط به هر سه دسته)

الف. آسیب موضوعی: محتوای موضوع‌های امنیتی به مخاطب انتقال پیدا می‌کند.

ب. مطرح‌شدن و جذب مخاطب به سخنرانان امنیتی.

۴. آسیب‌های خاص مخاطب مستقیم

الف. خرده شبکه‌سازی و پیوند گروه‌ها و جریان‌ها؛

ب. ارتباط‌گیری‌های فردی و گروهی (داخلی، خارجی)؛

ج. آسیب‌ها و انحرافات فردی (حجاب، روابط مختلط و ...)

د. تصمیم‌سازی توسط مسئولان برخلاف معیارهای نظام و در هدف دشمنان.

با توجه به آنچه گفته شد، می‌توان نتیجه گرفت که یکی از مهم‌ترین اهداف تدبیر، تلاش برای تأثیرگذاری بر مخاطبان و مسئولان کشوری است تا از طریق آسیب‌ها و ضعف‌های موجود و پررنگ‌سازی آنها، اقدام به شبکه‌سازی نموده و به‌مرور زمان، از ظرفیت‌های آنها برای تحقق اهداف خود بهره‌برند و این هدف در اسناد امنیت ملی آمریکا و راهبرد رئیس‌جمهور آمریکا هم به‌وضوح قابل مشاهده است. برخی از این اهداف به شرح زیر است:

۱. شناسایی و ایجاد بانک اطلاعاتی از نخبگان فرهنگی، اقتصادی و ... و خروج سازمان‌یافته

رزومه‌ها و اطلاعات این اساتید و نخبگان به خارج از کشور؛

۲. انجام جلسه‌های عناصر خارجی در داخل کشور؛

۳. ایجاد تورهای اطلاعاتی برای اشخاص و عناصر تأثیرگذار در عرصه‌های مذکور؛

۴. واسطه قانونی برای ارتباط‌گیری افراد موجود در گلوگاه‌ها با پوشش‌های کارآفرینی،

استارت‌آپی و ...؛

۵. ایجاد بسترهای کاملاً قانونی و عادی برای برجسته‌سازی عناصر وابسته به خارج از کشور؛

۶. ایجاد شبکه ارتباطی با پوشش تداکس میان عناصر فعال؛

۷. جریان‌سازی در راستای تغییر اولویت‌های کارآفرینی و اقتصادی.

نتیجه گیری

برخی از برنامه‌های تد و تدایکس طبق اسناد راهبردی امنیت ملی آمریکا با اهداف کوتاه‌مدت و بلندمدت به فعالیت می‌پردازند. این برنامه‌ها در کوتاه‌مدت به دنبال جذب نظریه‌ها و صاحبان آنها و در بلندمدت در پی تغییرات اجتماعی از طریق تربیت مدیران یا رهبران جریانات مختلف برای آینده یک کشور هستند و جامعه هدف آنها فقط به حوزه فعالان سیاسی اختصاص ندارد بلکه نخبگان فرهنگی، هنری، رسانه‌ای، اقتصادی و اجتماعی را نیز شامل می‌شود. در این فرآیند، بعد از شناسایی نظریه و صاحب آن، از طریق شتاب‌دهنده‌ها اقدام به جذب و پرورش نظریه می‌نمایند و سپس با استفاده از شرکت‌های پوششی صنعت، فناوری، هنر، علمی و ... نظریه‌های مذکور را اجرایی می‌کنند و در این میان، شناسایی افراد و برقراری ارتباط مستمر به منظور ایجاد شبکه در طبقات مختلف یا پیوند افراد با یکدیگر، یکی از مراحل مهمی است که در همایش‌های تد دنبال می‌شود. همایش‌های تد بعد از شبکه‌سازی، به مسئله تغییر بر اساس اهداف دیکته‌شده به آنها می‌پردازد؛ در نتیجه، به منظور نیل به شناخت بیشتر و بهتر از اهداف و راهبرد همایش‌ها و برنامه‌های تد و تدایکس باهم مورد توجه و بررسی قرار گیرد. بررسی مراحل تد و تطبیق آن با سیاست‌های راهبردی آمریکا حاکی از فعالیت‌های هدفمند آن بر ضد کشورهای مختلف از جمله ایران است؛ بنابراین، لازم است تا از طریق برنامه‌ریزی‌های هدفمند برای پیشگیری و مدیریت اطلاعاتی موضوع‌های تدایکس، سخنرانان و مخاطبان اقدامی جدی صورت پذیرد.

راهبردها و پیشنهادها

- نهادی‌سازی سازمان‌های مرتبط برای بهره‌گیری از الگوی مدیریت جهادی به منظور جلوگیری از نفوذ فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و ... دشمنان نظام و انقلاب (احمدی‌مقدم و همکاران، ۱۳۹۹).

- استفاده از الگویی مناسب و تأثیرگذار برای مقابله با روش نفوذ کنفرانس‌هایی مانند تد که با ساخت اجتماعی و سیاسی و ساختار قانونی کشور هماهنگ و قابل اجرا باشد تا از جذب نخبگان و پرورش با سیاست غربی پیشگیری شود.

- تشدید و ارتقای اشراف اطلاعاتی با هدف پیشگیری از برنامه‌های براندازی از درون، از طریق کشف، شناسایی، پیشگیری و خنثی‌سازی.

- برای پیشگیری از اثربخشی برنامه‌هایی مانند تدبیر در دانشگاه‌های کشور ضرورت دارد تا اقداماتی از قبیل تهیه طرح‌های صیانت و پیشگیرانه برای نخبگان، اخبار و اسناد و اطلاعات و اهداف مرجع و نظارت بر آنها، کشف و خنثی‌سازی توطئه‌ها و براندازی، جاسوسی و خرابکاری، بررسی صلاحیت امنیتی برگزارکنندگان کنفرانس‌های تدبیر و مانند آن و سازمان‌های وابسته، آموزش و آگاه‌سازی حفاظتی مسئولان، اساتید و نخبگان، آگاه‌سازی مسئولان امنیتی از اهداف دشمنان در راستای نظریه‌سازی و نظریه‌پروری صورت بگیرد.

موارد زیر به‌منظور هشدار به مسئولان در عرصه تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی و نیز مدیریت اطلاعاتی به‌عنوان تحقیقات آتی پیشنهاد می‌گردد:

- تحقیق و بررسی مأموریت‌های هدفمند تدبیر در کشور؛ از جمله در موضوع‌های مرتبط با جوانان و زنان؛

- تحقیق و بررسی میزان امنیتی بودن تدبیر در ایران و مشخص کردن مواردی که تدبیر از خطوط قرمز نظام عبور کرده‌است و انجام اقدامات محدودسازی کم‌هزینه برای آن طبق اساس‌نامه تدبیر؛

- تحقیق و بررسی حول موضوع‌های فرهنگی سخنرانی‌های تدبیر که منجر به شروع فرآیند امنیت فرهنگی می‌شوند؛

- تحقیق فرآیند شبکه‌سازی تدبیر در کشور.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع فارسی

- احمدی‌مقدم، اسماعیل؛ فاضلی کبریا، حامد؛ زمانیان، علیرضا (۱۳۹۹)، "نهادی‌سازی سازمان با بهره‌گیری از الگوی مدیریت جهادی"، فصلنامه مطالعات راهبردی ناجا، سال پنجم، شماره ۱۶، صص ۱۷۷-۲۰۷

- اصلانی، فریبرز؛ رهبری، سیفالله؛ ابراهیمی، خدایار (۱۳۹۶)، پیامدشناسی کارکردهای براندازی نرم ناشی از نفوذ دشمن با تاکید بر دیدگاه‌های مقام معظم رهبری، <https://civilica.com/doc/994107>

- بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی - مدظله‌العالی - در دیدار با اعضای مجلس خبرگان رهبری (۹۴/۱۲/۲۰)؛ اعضای هیئت دولت و سایر مسئولان؛ دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای

- پایگاه خبری دانشگاه حکیم سبزواری

- سایت اینترنتی تدایکس تهران؛ پایگاه خبری دانشگاه تهران

- رضانی، مجید؛ امیری مقدم، رضا؛ مرادیان، محسن (۱۳۹۹)، "تحلیلی بر راهبردهای تقابلی با حضور ایالت‌متحد آمریکا در محیط امنیتی آسیای مرکزی"، فصلنامه علمی امنیت‌ملی، سال دهم، شماره ۳۵، صص ۴۰۱-۴۳۲

- رویدادی برای گسترش ایده‌های ارزشمند (۱۳۹۷)، هفته‌نامه تجارت فردا

- قیطاسی، نادر (۱۳۹۷)، راهبردهای نفوذ آمریکا بعد از اجرای برجام، نخستین جشنواره تألیفات علمی برتر علوم انسانی اسلامی، جایزه ویژه علامه جعفری، <https://civilica.com/doc/922881>

- فرهادی، محمد (۱۳۹۵)، "تغییر رویکرد سیاست خارجی ایالت‌متحد آمریکا در آسیای میانه و تأثیر آن بر محیط امنیتی جمهوری اسلامی ایران"، فصلنامه امنیت‌ملی، سال هفتم شماره ۲۳، صص ۱۶۴-۱۳۹

منابع انگلیسی

- "About TED: Who we are: Who owns TED". TED: Ideas Worth Spreading. TED Conferences, LLC. Retrieved 25 October, 2011.

- Cipate | TED". www.tedprize.org. Retrieved 2016-06-18.

-Hefferman, Virginia (January 23, 2009). "Confessions of a TED addict". The

- New York Times. Retrieved December 20, 2014.
- "Here's Why TED and TEDx are Appealing". Forbes. June 19, 2012. Retrieved 20 December 2014.
  - "History of TED". TED: Ideas Worth Spreading. TED Conferences LLC. Retrieved 11 May 2016.
  - Rosenbloom, Stephanie (2010). "A Conference Makes Learning Free ". The New York Times. ISSN0362-4331. Retrieved 2016-06-18.
  - Sugimoto, C.R.; Thelwall, M. (2013), Scholars on Soup Boxes: Science Communication and Dissemination in TED Videos: Journal of the American Society for Information Science and Technology. 64(4). 663.
  - "TEDx Rules | Before you start | Organize a local TEDx event | Participate TED". www.ted.com. Retrieved 2016-06-18.
  - "TEDx Youth | Search Results | TED.com". www.ted.com. Retrieved 2016-06-18
  - "TED.com site info". Alexa Internet. Retrieved 10 October 2018.
  - "TED Talks". PeAndMe.com. December 20, 2014.
  - "TED's next chapter is Vancouver's". The Globe and Mail. March 2014. Retrieved 20 December 2014.
  - "TED Conference Moving To Vancouver, Whistler In 2014". Huffington Post. April 2, 2013. Retrieved 20, December, 2014.
  - "The next chapter: TED headed to Vancouver in 2014, TEDActive hitting the slopes of Whistler". TED Blog. February 4, 2013. Retrieved 5, February 2013.
  - National Security Strategy, February 2015.
  - National Security Strategy of the United States of America, december 2017.